

medi(t)ácie, zmier(n)enia:

Riešenie konfliktov
a európska integrácia

medi(t)ace, (u)smíření:

Řešení konfliktů
a evropská integrace

Pete HÄMMERLE

Vytváření míru a usmíření v rozdělené společnosti

Tento článek popisuje komplexní mírový koncept proměny konfliktu a usmíření od John Paul LEDERACHA včetně možnosti praktického užití v půldenním workshopu. Pro Jean Paul LEDERACHA znamená usmíření na jedné straně obnovení vztahů mezi nepřátelými stranami; na druhé straně je to místo střetu minulosti a budoucnosti, jakožto i zdánlivě vzájemně si odporujících konceptů jako pravda a milost, nebo spravedlnost a mír. Aby se koncepční model pro vytváření míru a usmíření stal udržitelným, musí pracovat s rozličnými časovými rámci (krátko-, středně- a dlouhodobými), s různou úrovní účastníků (vysoká, střední a nízká) a s procesy přechodu, proměny a uzdravení vztahů.

Claudia KAPPACHER

Koncept zprostředkování

Obrazem toho, co znamená zprostředkovat je „sedět uprostřed“. Jde o pomoc lidem propracovat se přes jejich konflikty a najít řešení vhodná pro všechny zúčastněné. Zprostředkování funguje, pokud zprostředkovatelé vykonávají svou práci nejlépe, jak jen dovedou a všechny strany chtějí opravdu vyřešit své konflikty, aniž by brali v potaz věk či zkušenosti, které by s řešením konfliktů mohli mít z minulosti. Nezáleží na tom, čeho se konflikty týkají, neboť v nás všech je silná touha po shodě a usmíření.

Susannah SCHMIDT

Recenze na práci „Spravedlnost a smíření: Odkaz místních indiánských internátních škol a cesta k usmíření“

Od poloviny 90. let mnoho událostí vyvolalo změnu v diskuzi v hlavním proudu kanadských médií a církví o přetrvávajícím roztržitém vztahu Kanady s původním obyvatelstvem. Spravedlnost a usmíření: Odkaz místních indiánských internátních škol a cesta k usmíření, vydáno Spojenou církví Kanady v roce 2001, koncipuje usmíření jako problém „rozvráceného vztahu“. Tento koncept pak zahrnuje poslouchání příběhů, změnu a závazek napomáhat spravedlnosti ve vstřícné solidaritě. V první části je vylíčena kritický pohled na historie účasti Spojené církve v místních školách, která ani nezlehčovala vliv asimilační politiky podporovanou školami a která ani nedělala obětí beránky z lidí, kteří v těchto školách pracovali. Druhá, teologická část postuluje model „mluvení pravdy, lamentace a lítosti, hledání ducha“ založený na biblické a domorodé moudrosti. Poslední, největší část detailně popisuje ekumenické, sekulární a mezinárodní přístupy v obhajobě domorodců, solidaritě a usmíření. Inspirována tímto zdrojem a jeho autory je tato práce východiskem pro další diskuzi a podnětem pro jiné denominace k následování tohoto příkladu.

SZÓNYI László Gyula

Riešenie povojnových sociálnych konfliktov:

Případ dediny Törökbálint

Druhá světová vojna vyústila do významných zmien v Strednej Európe nielen z politického hľadiska, ale aj z hľadiska spoločenského. V tomto duchu sa radikálne zmenila aj situácia obyvateľstva v nemeckých dedinách nachádzajúcich sa v Maďarsku: takmer polovica Nemcov (asi 500.000) bola deportovaná; ich domy boli pridelené roľníkom z menej rozvinutej východnej časti krajiny, ako aj niekoľko stotisíc utečencom, vypovedaným z oblastí, ktoré Maďarsko po vojne stratilo. Toto presídlenie je popísané v maďarskej i nemeckej odbornej literatúre, avšak konkrétna migrácia (kto; odkiaľ; ako a prečo prišiel), jej ťažkosti, konflikty a príležitosti často ostávajú na okraji záujmu. Predkladaná štúdia analyzuje dané postupy v obci Törökbálint blízko Budapešti na základe archívnych výskumov, spomienok, periodickej tlače, štatistických údajov a sčasti aj na základe odbornej literatúry zameranej na teórie etnických konfliktov, ktorých korene siahajú do hĺbky sociálnych nerovností (majetkových, príjmových, kultúrnych).

Ankica DRAGIN

Svět ne-malých otázek:

Projekt EHO YRM-CBC, zkušenost s usmířením

Článek je o praktickém přístupu k usmíření. Presentuje Projekt Setkání mládeže k usmíření – přehraniční cyklus), organizovaný Ekumenickou humanitární organizací (EHO) z města Novi Sad, region Vojvodina, Srbsko a Černá hora. Tento projekt, zaměřený na děti ve věku 10 až 14 let, byl unikátní iniciativou od roku 1996. Zabýval se usmířením dětí domácího obyvatelstva a dětí utečenců především ve Vojvodině, ale později doslova překročil ex-jugoslávské hranice a zapojil děti z Chorvatska, Bosny a Hercegoviny a z převážně muslimského regionu Sandžak v jihozápadním Srbsku. Detailní popis projektu se opět zaměřuje na základní esenci usmíření v každém smyslu: odpuštění.

Orinta ŽVIKAITE-RÖTTING

Mezigenerační propast: Řešení mezigeneračních konfliktů

Generace je sociální konstrukce, která prostřednictvím kvalitativních empirických údajů napomáhá popsat probíhající socio-politické změny a při řešení konfliktů s různými stanoviskami, odpovídajícími zkušenostmi, společenskými deklaracemi a různými životními perspektivami. Tato znalost závisí na vztahu mezi pluralitou popsaných generačních jednotek a jejich identifikací a neidentifikací v jejich ambivaletních formách. Mezigenerační propast je souhrnné pojetí rozdílů mezi různými jednotkami společnosti. Použití tohoto pojetí také ukazuje, jak různé konflikty mohou pronikat do vysvětlujících uplatnění a cílů generačních jednotek, nejen do pojmu generace určeného věkem. „Generační propast“ je vhodný pojem pro popisování nesčetných konfliktů, ale již méně pro jejich změnění. Konflikty, které nazýváme „generačními konflikty (vztahují se ke generační propasti) si zasluhují pozornost jako zrcadlo studia spravedlnosti a rovnosti. I když můžeme tento konflikt demetaforizovat, dekonstruovat a demoralizovat, stále existuje ve všech svých neuzemněných formách.

HOCHMAN Ágnes

Páska na očích a váhy: Rôzne riešenia podmieneného prepustenia v histórii trestného práva mladistvých

Metafora opisuje systém trestného práva krajiny Strednej Európy ako potrubie – systém, cez ktorý delikventi padajú a nemôžu sa vyhnúť uväzneniu. Naopak, systém trestného práva v západnej Európe sa podobá skôr lieviku, cez ktorý sa iba malé percento delikventov dopracuje k uväzneniu; väčšina z nich je trestaná alternatívne. Reforma trestného práva v Strednej Európe sa zameriava na vypracovanie takéhoto „lievikovitého“ trestného

systému, sústreďujúc sa najmä na mladistvých. Najzákladnejším problémom je zosúladienie dvoch pohľadov na spravodlivosť: jeden vyžaduje trest zodpovedajúci zločinu; a druhý zastáva individuálne tresty, berúc do úvahy jedinečnosť prípadu každého konkrétneho delikventa. Tak či onak, je zrejme, že zákonodarcovia musia nájsť riešenie dilemy reformy trestného systému.

KÖRMÖCZI-KOVÁCS Péter

Členství v EU: Nejisté pozhennání?

Od svého založení se Evropská Unie (EU) vyvinula z ekonomického společenství tvořeného šesti státy do svého současného stavu ekonomicko-politické unie, která integruje většinu evropských zemí, 25 států. Vstup států Střední Evropy v květnu 2004 je dosud největším krokem v životě unie, s ohledem nejen na počet vstupujících zemí, ale i celkového nárůstu počtu obyvatel. Kdo vyhrává – a co – díky rozšíření a přijetí standardních pravidel? Tento článek nastiňuje kritické otázky a problémy (privatizace, migrace pracovní síly, zemědělské subvence, míra státní zadluženosti, daňové úlevy, suverenity a delegace představitelů), které jsou zmiňované jen zřídka, protože slouží zájmům investorů; ale jejich posouzení je zásadní pro hodnocení výhod a nevýhod připojení. Autor usuzuje, že vzhledem k přístupovým jednáním nejsou současná kritéria pro ex-komunistické krajiny příznivá, ale neexistuje lepší alternativa.

SPALLER Endre

Politicko-ekonomická zmena v Maďarsku

Politicko-ekonomická zmena v Maďarsku sa považuje za jednu z najúspešnejších zmien vo všetkých postkomunistických krajinách, avšak pre Maďarsko predstavuje neobyčajne ťažký prechod. Ekonomická kríza z polovice osemdesiatych rokov prispela vo veľkej miere k ústupu komunizmu a v období po politickej zmene sa ešte viac zhoršila. Našťastie nová demokratická vláda odhaľla situáciu a nespoliehala sa na pomoc zo zahraničia. Z mŕtveho bodu sa maďarská ekonomika mohla dostať len vďaka domácim zdrojom, a tak uplatnila zodpovedajúcu ekonomickú politiku. V prvom období zmien (1989–1996) bolo uprednostnené vytváranie pracovných príležitostí, redukovanie korupcie a privatizovanie. V druhom období (1996–2002) sa vláda sústredila na reformné daňové zákony, aby podporila nahromadenie kapitálu v krajine. Reformy boli celkom úspešné. Vzhľadom na priemer krajín EÚ reformy spôsobili dvojnásobný ekonomický nárast; nanešťastie nasledovalo obdobie stagnácie (2003–2004), čo demonštrovalo ekonomickú nestabilitu a potrebu prekonať viac ťažkostí na upevnenie zriadenia.

Zuzana MOGYOROSIOVA

Slovenský pohľad na európsku integráciu

Článok pojednáva o rozširovaní Európskej únie na príklade Slovenska. Stručne zachytáva priebeh prístupového procesu, poukazuje na výzvy a problémy s ním spojené. Osobitne sa zameriava na napredovanie Slovenska pri plnení požiadaviek na členstvo v EÚ ako aj pri samotných prístupových rokovaniach. Následne sa autor snaží zhodnotiť najdôležitejšie zmeny vyplývajúce zo vstupu SR do EÚ, a to hlavne na zmeny vyplývajúce zo zavedenia štyroch základných slobôd vnútorného trhu. V závere konštatuje, že aj napriek mnohým ťažkostiam sa členstvo v EÚ javí byť pre Slovensko jedinou cestou do budúcnosti.

Marián KUNA

Kresťanstvo a Európska ústava: Mala by sa ústava zmieňovať o Bohu a kresťanských hodnotách?

Článok sa zaoberá otázkou, či by Európska ústava mala vo svojej preambule odkazovať na Boha a kresťanské hodnoty. Autor pristupuje k problému prostredníctvom rozlíšenia deskriptívneho a normatívneho aspektu skúmanej problematiky. Takto sa usiluje vysvetliť, prečo sa môže tento odkaz zdať niektorým Európanom príliš sporný, ako aj to, či sú ich obavy a pochybnosti opodstatnené. Článok obhajuje myšlienku, že odkaz na Boha a kresťanské hodnoty v ústave je legitímny. Je tomu tak preto, lebo dôvody pre túto zmienku sa javia ako opisne nespochybniteľné a normatívne obhájitelné. Navyše sa zdá, že takáto zmienka napomôže tomu, aby sa kresťanom, ktorí sú občanmi Európskej únie, dostalo náležité (t.j. ústavné) uznanie.

John George HUBER

Trvajúcí víra a pravidlo iniciatívy v definícii ekumenického cíle

Článok vychází z druhé kapitoly většího výzkumu magisterské práce v programu Ekumenická studia na Ekumenickém Institutu v Bossey při Světové Radě Církvi z roku 2001. Práce se jmenuje „Skutečné, ale nedokonalé přijímání: Významné dohody a zbylé výzvy ve čtyřech nedávných mezikonfesijských iniciativách zahrnujících lutherány“. Tři zbylé kapitoly prozkoumaly devět dialogů lutheránů s římskými katolíky ve Spojených státech amerických; historickou dohodu mezi Vatikánem a Lutherskou světovou federací o doktríně oprávněnosti z roku 1999; a úplné přijímání dosažené Evangelickou-lutherskou církví v Americe společně s dalšími pěti církvemi. Hlavním objevem tohoto výzkumu je, že dosažení ekumenického cíle vyžaduje dohodu nejen v otázkách víry, ale také pravidel. A tak autor, lutherán ekumenického ražení, dosáhl katolickějšího pojetí Ježíšovi velekněžské modlitby zaznamenané v Janovi 17.

ROZS-NAGY Szilvia – NAGYPÁL Szabolcs

Deň Jezreela: Ekumenické poňatie riešenia konfliktov v Starej zmluve

Tento článok sa zaoberá siedmimi dôležitými textami o riešení konfliktov. Texty pochádzajú zo Starého zákona, ktorý pre nás obsahuje hlboké implikácie, keď prorokuje, stavia a overuje rastúcu jednotu Božieho ľudu a predchádza svojmu naplneniu – deň Jezreela. Boh sa stará o všetky spoločenské viery, odhaľuje sa im sám, akceptuje ich ponuky a obety, ustanovuje ich za požehnaných pred celým svetom a jedná s nimi s hlbokým súcitom. Tak sme teda povolani zmeniť svoje postoje voči svojim sestrám a bratom, a to predovšetkým v kresťanskej viere. Ponúka sa nám ďalší svet, v ktorom po storočiach zotrvaných v utrpení kvôli nášmu rozdeleniu, sme pripravení vyznať sa zo svojich hriechov, pokoriť sa, ľútovať a priniesť obety. Naše dary a príspevok by nás mali predísť ako znamenia našej prvotnej lásky až do úplného seba-darovania sa. Modlitba by mala byť našim stálym spoločníkom na ceste k uzdraveniu, znovu uzmierneniu, šťastiu a vyriešeniu konfliktov. Náš dialóg sa živí šírením poznania pre ostatných a zblížovaním sa v úplnosti dobrej vôle. V solidarite s našim bližným sa máme v úmysle zostať spolu a rásť v jednote. Je náš Otec stále živý?

Ján MIHÁLIK

Tri vnútronáboženské výzvy k dialógu rôznych náboženstiev

Autor hľadá inšpiráciu v štúdiách zaoberajúcich sa tematikou mieru a na ich základe definuje medzináboženské vzťahy ako konflikt so všetkými možnosťami a príležitosťami, ktoré takáto perspektíva poskytuje. V článku objasňuje pojmy náboženský konflikt, náboženstvo v konflikte a náboženský mier, aby poskytol presnejší rámec na uvažovanie o medzináboženských vzťahoch. Ďalej ponúka tri pohľady, ktoré môžu pomôcť pri analýze postupu konkrétneho náboženstva v náboženskom dialógu. Tieto tri pohľady sú opísané cez tri otázky: V čo veria? Čo si myslia o druhých? Čo kladú hranice? Otázky vyzývajú každý náboženský systém hľadať svoju vlastnú odpoveď vo „vnútronáboženskom dialógu“. Ak náboženski aktéri nepoznajú vlastné možnosti, nie sú schopní ich tvorivo používať na prekonanie priepastí, ktoré ich delia od ostatných. Preto jednou z kľúčových snáh kohokolvek, kto sa angažuje v riešení náboženských konfliktov, je stimulovanie zdravého vnútronáboženského dialógu.

Henrik Lindberg HANSEN

Smysluplná Boží pravda

Dialóg medzi náboženstvami je pomerně novým fenoménom ve smyslu, v jakém se k němu snažíme přistoupit dnes. Křesťanství mělo tendenci k soběstačnosti v postoji k jiným náboženstvům, ale v posledních pár desetiletích jsme zaujali otevřenější přístup a uznali pravdu v jiných náboženstvích. Před vstupem do dialogu musíme kriticky přezkoumat sebe sama pro rozvíjení tohoto otevřeného postoje. Musíme se vypořádat s některými základními otázkami v křesťanství, abychom zjistili, zda jsme připraveni a chceme vstoupit do dialogu. Jednou z těchto otázek je pojetí pravdy. Když křesťanství nepředstavuje pravdu, která nás naprosto vyplňuje, pak nejsme v přítomnosti Boha. Ale zároveň musíme akceptovat jiná náboženství a být připraveni učit se z jejich pravdy.

Peter ŠAJDA

Prilíšná fixácia ako zdroj nerovnováhy vo vzťahoch (Ilustrovaná na teórii štádií rozvoja osobnosti v diele Sarena KIERKEGAARDA)

Predkladaná štúdia sa venuje konceptu fixácie ako zdroju konfliktov a stagnácie v rozvoji osobnosti, medziľudských vzťahoch, ako aj vo vzťahu k transcendentii (Bohu). Prilíšná fixácia je v štúdiu ilustrovaná na príkladoch vzatých z diela dánskeho filozofa S. KIERKEGAARDA. Na komplexnejšie zachytenie rôznych aspektov fixácie je použitá KIERKEGAARDOVA teória štádií. Takýmto spôsobom je negatívna fixácia analyzovaná v rámci životných štýlov estetickje, etickej a religióznej orientácie. Štúdia sa usiluje načrtnúť proces, ako fixácia vzniká a predstaviť argumenty, ktorými sa zväčša ospravedlňuje. Na druhej strane štúdia zdôrazňuje dôležitosť kreatívnej autonómie každého ľudského subjektu.

Rebecca BLOKSOME

Umění války a míru: Teorie tvorby a řešení konfliktů

Vycházejíc ze zkušenosti autorky pracující v neziskovém sektoru v Bosně a Hercegovině v oblasti kreativní umělecko-kulturní práce pro usmíření, tento článek zkoumá vztah mezi stvořením a destrukcí a jak mohou kreativní umění působit jako programy smíření a záchrany v společenských rozpolcených násilím. Nastíněním analogii mezi sférami přirozeného a nadpřirozeného se autorka pokouší dát solidní teologický výklad vztahu mezi kreativitou a usmířením, významný a využívaný fenomén v současných sekulárních mírových studiích. Teorie se soustředí na diskusi o pravdivém původu reality a úloha člověka v jejím popisu a/nebo přizpůsobení se jí, s důrazem na vytvoření pozitivního míru mezi lidmi navzájem, světem přírody a Bohem; spíše než negativního míru, tj. pouhé absence otevřeného konfliktu.

Daniel PASTIRČÁK

Umelecká tvorivosť a kresťanská spiritualita

Keď skúmame vzťah medzi spiritualitou a umeleckou tvorivosťou, môžeme spoznať všeobecný zdroj, v ktorom majú svoj pôvod umelecké aj náboženské podnety. V tomto ohľade existujú dve základné otázky: Prečo umenie?, Existuje kresťanské umenie? Tieto otázky vedú k novým: Aká je úloha umenia v cirkvi? Aký je pravý vzťah medzi cirkvou a umením? Ak porovnáme minulé a dnešné postavenie cirkvi, spozorujeme, že bola etapa, keď najlepšie umenie obdobia vytváralo hlavné prvky uctievania. Cirkev integrovala všetko od architektúry, sochárstva, maliarstva, poézie až po hudbu do svojho liturgického života. Avšak Cirkev dnešných dní má vo všeobecnosti problém rozoznať svoje kultúrne poslanstvo. Mala by tu byť, aby dala zmysel a podporila všetky úprimné snahy o rozšírenie nášho poznania skutočnosti a prehĺbila naše chápanie tajomstva života. Cirkev v sebe obsahuje chápanie reality, tá dáva zmysel nekomerčnému umeniu a teoretickej vede; ona je najvhodnejšie vybavená pre zápas o rozvoj nekomerčného umenia, v ktorom pravda a krása má svoje trvanie v kontexte večného osudu ľudstva.

medi(t)ationen, (wieder)versöhnungen: Konfliktlösungen und europäische Integration

Pete HÄMMERLE

Friedensaufbau und Versöhnung in geteilten Gesellschaften

Der Artikel beschreibt ein umfassendes Friedenskonzept zur Konflikttransformation und Versöhnung von John Paul LEDERACH und Möglichkeiten seiner praktischen Umsetzung im Rahmen eines halbtägigen Se-minars. Versöhnung bedeutet für LEDERACH einerseits die (Wieder-)Herstellung von Beziehungen zwischen Konfliktparteien, andererseits einen Ort der Begegnung von Vergangenheit und Zukunft sowie von scheinbar widersprüchlichen Konzepten wie Wahrheit und Barmherzigkeit, Gerechtigkeit und Frieden. Ein umfassendes Rahmenkonzept für Friedensförderung und Versöhnung muss die unterschiedlichen Zeithorizonte (kurz-, mittel- und langfristig), die verschiedenen Ebenen von Akteuren (höchste, mittlere und Basisebene) sowie die Prozesse der Transition, der Transformation und der Heilung von Beziehungen in Betracht ziehen, um nachhaltig wirksam sein zu können.

Claudia KAPPACHER

Das Konzept der Vermittlung

Das Bild in der Mitte sitzen gibt einen ersten Eindruck über das Phänomen der Vermittlung. Im Wesentlichen geht es darum, die Konfliktpartner/parteien beratend und helfend zu begleiten, um Lösungen, mit denen die Konfliktpartner und alle weiteren Betroffenen einverstanden sind, zu finden. Vermittlung funktioniert wirklich, wenn die Vermittler mit vollem Einsatz und so neutral wie möglich "vermitteln" und die Konfliktpartner aus tiefstem Herzen die Konflikte lösen wollen, dabei spielen das Alter der Partner und mögliche Erfahrungen mit Konfliktlösung in der Vergangenheit keine Rolle. Ganz egal, um welchen Konflikt es sich handelt, besteht in uns allen ein starkes Verlangen, in Frieden und Versöhnung miteinander zu leben.

Susannah SCHMIDT

Gerechtigkeit im Nachhinein und Versöhnung: Das Erbe der indianischen Internate und die Reise hin zu Versöhnung

Ab Mitte der Neunziger haben mehrere Ereignisse dazu beigetragen, dass sich die Art, in der die kanadischen Medien und die Kirche über Kanadas nach wie vor gebrochene Beziehungen mit indigenen Volksgruppen sprechen, geändert hat. Gerechtigkeit im Nachhinein und Versöhnung: Das Erbe der indianischen Internate und die Reise hin zu Versöhnung, veröffentlicht von der United Church Kanadas im Jahr 2001, sieht Versöhnung als ein Problem „gebrochener Beziehung“. Dabei ist das Zuhören, Ändern von Meinungen und die Verpflichtung, sich in verantwortungsvoller Solidarität für mehr Gerechtigkeit einzusetzen von großer Wichtigkeit. Im ersten Teil wird ein kritischer historischer Überblick über das Wirken der United Church (an Residential Schools) in Internaten gegeben. Dabei wird weder der Einfluss der Angleichungspolitik der Schulen beschönigt, noch werden die Personen, die in den Schulen gearbeitet haben, als Sündenböcke hingestellt. Ein zweiter, theologischer Teil stellt folgendes Modell vor: Wahrheiten aussprechen, Klage und Reue, Suche nach dem Wesentlichen basierend auf biblischen Weisheiten und Weisheiten der Ureinwohner. Der letzte Teil zeigt im Detail ökumenische, weltliche und internationale Wege zu mehr Fürsprache, Solidarität und Versöhnung mit den Ureinwohnern. Diese einfühlsame Arbeit ist ein Ausgangspunkt für weitere Gespräche und ein Beispiel für andere Konfessionen.

SZÓNYI László Gyula

Konfliktlösung der nachkriegszeitlichen sozialen Konflikte: Der Fall von Törökbalint

Der Zweite Weltkrieg war ausschlaggebend für drastische Veränderungen auf politischer und sozialer Ebene in Zentraleuropa. In diesem Sinne wurde ein großer Teil der deutschsprachigen Minderheit in Ungarn (Schwaben) ausgesiedelt: etwa eine halbe Million wurde gezwungen zu gehen; ihre Häuser wurden von landwirtschaftlichen Hilfsarbeitern aus dem unterentwickelten östlichen Teil des Landes und von einigen hunderttausenden Flüchtlingen, die von aufgegebenen ungarischen Gebieten vertrieben wurden, besetzt. Die Wiederansiedelung der Schwaben wurde von ungarischen und deutschen Literaten gut dokumentiert, die Migration selber (wer, von wo, wie und warum angekommen ist) und die damit verbundenen Schwierigkeiten, Konflikte und Möglichkeiten wurden jedoch nicht ausführlich beschrieben. Diese Fallstudie sucht neue Blickwinkel der Entwicklungen in dem Dorf Törökbalint neben Budapest, basierend auf Untersuchungen in Archiven, Reminiszenzen, Periodika, Statistiken und teilweise auf spezieller Literatur, die die Schlussfolgerungen von ethnischen Konflikt-Theorien berührt, in denen die Wurzeln der ethnischen Zusammenstöße in den Tiefen sozialer Ungleichheit (Besitz, Einkommen, Kultur) gesucht werden.

Ankica DRAGIN

Eine Welt ohne Kleinigkeiten: EHO YRM-CBC Projekt, Erfahrungen mit Versöhnung

Der Artikel beschreibt einen praktischen Weg zu Versöhnung am Beispiel des Projektes Youth Reconciliation Meetings – Cross Border Cycle (YRM-CBC) der Ecumenical Humanitarian Organisation (EHO) aus Novi Sad, Vojvodina, Serbien und Montenegro. Das Projekt, ausgerichtet auf Kinder zwischen zehn und vierzehn Jahren, ist eine einzigartige Initiative seit 1996 und behandelt das Thema der Versöhnung zwischen ortsansässigen Kindern und Kindern aus Flüchtlingsfamilien in Vojvodina. Im weiteren Projektverlauf wurden auch Kinder aus Kroatien, Bosnien, Herzegovina und der muslimischen Region Sandžak in Süd-West-Serbien miteingebunden. Die Gründe für das Projekt lassen sich auf einen Leitsatz zusammenfassen, nämlich auf die Essenz der Versöhnung: Vergebung.

Orinta ŽVIKAITE-RÖTTING

Generation Gap: Lösen von Generationenkonflikten

Generation ist ein soziales Konstrukt, das dabei hilft über einen fortlaufenden Prozess zu sprechen. Dabei geht es um ein Wissen, das von der Beziehung der vielfältigen benannten Generationen-Units und ihrer Identifikationen und Antiidentifikationen in allen ambivalenten Formen abhängt. Ein Generationsunterschied oder Generationenkonflikt ist somit ein vielschichtiges Konzept, das die Unterschiede der Units zu erklären sucht. Dabei wird auch versucht, die verschiedenen Ziele der Generationen-Units zu klären, und nicht nur ihre Unterschiede im Bezug auf das Alter. Generationsbruch ist ein Ausdruck, der die Vielzahl der Konflikte zwischen den Units beschreiben will, aber nicht messen kann. Wenn dieser Ausdruck auch demetapherisiert, zerlegt und demoralisiert werden kann, so sind diese Konflikte dennoch ein Spiegel für Gerechtigkeits- und Gleichheits-Studien, und verdient von daher Beachtung.

HOCHMAN Ágnes

Augenbinde und Waage: Veränderungen der Bewährungsstrafe in der Geschichte des Jugendstrafrechts

Das Strafrechtssystem der zentraleuropäischen Länder wird in einer Metapher als ein Rohr beschrieben, durch das die Straftäter durchfallen und somit einer Inhaftierung nicht entgehen können. Das Strafrechtssystem der westeuropäischen Länder ähnelt im Gegensatz dazu eher einem Trichter: nur ein kleiner Teil der Straffälligen wird zu Gefängnisstrafen verurteilt; der Großteil erhält andere Strafen. Die zentraleuropäischen Strafrechtsreformen fokussieren darauf diesen trichter-förmige Strafsystem auszuarbeiten,

besonders im Hinblick auf Jugendliche. Eines der grundlegendsten Probleme ist die beiden Bedeutungen des Rechts in Einklang zu bringen: zum einen die Anforderung, dass die Bestrafung verhältnismäßig dem Verbrechen entspricht, zum anderen die Unterstützung von individuellen Strafen unter Berücksichtigung des besonderen Falls jedes einzelnen Täters. Wie auch immer, die Gesetzgeber müssen eine Lösung dieses Dilemmas bei der Strafrechtsreform finden.

KÖRMÖCZI-KOVÁCS Péter

Die EU-Mitgliedschaft: Ein gemischter Segen?

Seit ihrer Gründung hat sich die Europäische Union (EU) von einer wirtschaftlichen Gemeinschaft aus sechs Ländern zu ihrer jetzigen Form, einer wirtschaftlich-politischen Union, die die Mehrheit der europäischen Länder, nämlich fünfundzwanzig Staaten, umfasst, entwickelt. Der Beitritt der zentraleuropäischen Länder im Mai 2004 war der bis dato größte Schritt im Bestehen der EU, nicht nur im Hinblick auf die Zahl der beitretenden Länder sondern auch auf den gesamten Bevölkerungsanstieg. Wer gewinnt – und was – aufgrund der zunehmenden Größe und dem Annehmen von standardisierten Regeln? Dieser Artikel behandelt kritische Fragen und Probleme, wie z.B. Privatisierung, Arbeitskraftmigration, Agrarsubventionen, Schuldenanhäufung, Lastenbefreiung, Souveränität und Autoritätsübertragung. Diese werden selten genannt, da sie für Investoren vorteilhaft sind, aber ihre Berücksichtigung ist von grundlegender Wichtigkeit bei der Abwägung der Vor- und Nachteile der Mitgliedschaft. Abschließend ist zu bemerken, dass in Übereinstimmung mit den Beitrittsverhandlungen die aktuellen Kriterien für die ehemaligen kommunistischen Staaten ungünstig sind, es aber keine bessere Alternative gibt.

SPALLER Endre

Die politische und ökonomische Transformation in Ungarn

Obwohl die Transformation als eine der erfolgreichsten aller post-kommunistischen Länder erachtet wird, war die wirtschaftliche Transformation für Ungarn besonders schwierig. Die Wirtschaftskrise Mitte der Achtziger Jahre trug viel zum Niedergang des Kommunismus bei. Sie verschlimmerte sich in den Folgejahren des politischen Wechsels. Glücklicherweise erkannte die neue demokratische Regierung, dass der wirtschaftliche Stillstand nur durch eigene Quellen und nicht auf ausländische Hilfe gestützt behoben werden könne, und ergriff entsprechende Maßnahmen. In der ersten Phase der Transformation von 1989 bis 1996 wurde vorrangig die Schaffung von Arbeitsplätzen und die Bekämpfung der Korruption einhergehend mit Privatisierungen behandelt. In der zweiten Phase von 1996 bis 2002 lag das besondere Augenmerk

der Regierung auf der Steuerrechtsreform um die Ansammlung von Kapital im Land zu fördern. Diese Reformen waren ziemlich erfolgreich, so dass die wirtschaftliche Wachstumsrate Ungarn doppelt so hoch war wie der EU-Durchschnitt. Auf sie folgte aber unglücklicherweise in den Jahren 2003 und 2004 eine Zeit der Stagnation, die zeigt, dass die Wirtschaft immer noch schwach ist und noch mehr harte Zeiten ausgestanden werden müssen bevor sie sicher etabliert ist.

Zuzana MOGYOROSIOVÁ

Die slowakische Perspektive

bezüglich der europäischen Integration

In diesem Artikel wird der Erweiterungsprozess der Europäischen Union im Fall der Slowakei behandelt. Der Beitrittsprozess sowie seine Herausforderungen und Probleme werden kurz besprochen. Besonders wird der Fortschritt der Slowakei behandelt betreffend die Erfüllung der Beitrittskriterien genauso wie die Beitrittsverhandlungen zwischen der Slowakei und der EU. Anschließend bewertet die Autorin die wichtigsten, sich aus der slowakischen EU-Mitgliedschaft ergebenden Veränderungen, hauptsächlich im Bereich der vier grundlegenden Freiheiten des Binnenmarktes. Schließlich scheint die EU-Mitgliedschaft trotz vieler Schwierigkeiten der einzige Weg für die Slowakei in dieser geschichtlichen Situation.

Marián KUNA

Gott, christliche Werte und die Europäische Verfassung: sollte letztere sich auf erstere beziehen? Warum?

Der Artikel untersucht, ob die Präambel zur Europäischen Verfassung auf Gott und die christlichen Werte Bezug nehmen sollte. Der Autor geht an das Problem heran, indem er die beschreibenden und normativen Aspekte der in Frage stehenden Punkte unterscheidet. Er versucht zu erklären, warum dieser Bezug für viele EuropäerInnen als zu kontroversiell erscheint. Ebenso geht er der Frage nach der Begründung dieser Zweifel auf den Grund. Für diesen Bezug auf Gott und christliche Werte in der Verfassung scheint es genügend Argumente zu geben. Es scheint dieser Bezug wäre eine Möglichkeit, den europäischen ChristInnen angemessene (also verfassungsmäßige) Anerkennung zu verschaffen.

John George HUBER

Eine ständige Glaubens- und Ordensinitiative das Ökumenische Ziel zu definieren

Der Artikel basiert auf dem zweiten Kapitel einer großen Untersuchung, die für das ökumenische Studienprogramm am Ökumenischen Bossey Institut des Ökumenischer Rat der Kirchen 2001 geschrieben wurde. Der Originaltitel lautet Das wirkliche, aber nicht vollkommene Abendmahl. Bedeutende Übereinkommen und einige verbleibende Änderungen in vier jüngeren interkonfessionellen Initiativen mit evangelisch-lutherischer Beteiligung. Die drei anderen Kapitel untersuchen neun lutherisch-römisch katholische Dialoge in den Vereinigten Staaten, das historische Übereinkommen von 1999 zwischen Vatikan und Lutherischem Weltbund in Bezug auf die Rechtfertigung und die Abendmahlsgemeinschaft zwischen der evangelisch-lutherischen Kirche in Amerika und fünf anderen Kirchen. Eine große Entdeckung dieser Untersuchung ist die Tatsache, dass das ökumenische Ziel nicht nur Übereinkünfte in Glaubensfragen sonder auch in Strukturfragen braucht. Aus diesem Grund gelangt der Autor, ein lutherischer Ökumeniker, zu einer mehr katholischen Vision des Gebetes in Johannes 17.

ROZS-NAGY Szilvia – NAGYPÁL Szabolcs

Der Tag von Jezreel: Ökumenische Implikationen der alttestamentlichen Konfliktlösung

Dieser Artikel beschäftigt sich mit sieben wichtigen Texten über Konfliktlösungen in dem Alten Testament, die tiefe Auswirkungen für uns haben, wenn wir die wachsende Einheit von Gottes Volk prophezeien, bauen und bezeugen, und die Erfüllung erwarten – den Tag von Jezreel. Gott kümmert sich um alle Glaubensgemeinden, offenbart sich ihnen, akzeptiert ihre Opfer, beruft sie ein Segen für die Welt zu sein und behandelt sie mit tiefem Erbarmen. So sind wir aufgerufen, unsere Einstellung gegenüber unseren Schwestern und Brüdern, vor allem innerhalb der christlichen Kirche. Eine andere Welt ist möglich, wo nach Jahrhunderten des Erduldens des Leidens wegen unserer Teilung, wir bereit sind, unsere Sünden zu bekennen, bereuen und Opfer bringen. Unsere Gaben und Beiträge sollten vor uns kommen, als Zeichen unserer ersten Liebe, sogar bis zu dem Punkt der Selbstentleerung. Gebet und Fürbitte sollten unsere ständigen Begleiter zu Heilung, Versöhnung, Glück und Konfliktlösung sein. Unser Dialog wird von der wachsenden Kenntnis der anderen und der Annäherung mit Wohlwollen. In der Solidarität mit unserem Nachbarn versuchen wir, zusammen zu bleiben und in Einheit zu wachsen. Ist unsere Vater noch lebendig?

Ján MIHÁLIK

Drei innerreligiöse Veränderungen im interreligiösen Dialog

Der Autor sucht Inspiration in Friedensstudien. Darauf aufbauend definiert er interreligiöse Beziehungen als Konflikte mit Veränderungen und Möglichkeiten, die solch eine Perspektive bieten kann. In diesem Artikel führt er die Begriffe religiöser Konflikt, Religion im Konflikt und religiöser Friede ein, um einen geneueren Rahmen für das Nachdenken über interreligiöse Beziehungen abzustecken. Danach bringt er drei Beispiele für interreligiöse Gespräche. Die drei Standpunkte werden durch drei Fragen beschreiben: Woran glauben sie? Was glauben sie über andere? Wo stecken sie ihre Grenzen? Diese Fragen ermöglichen ein Veränderung jedes religiösen Systems in den eigenen Antworten im ununterbrochenen interreligiösen Dialog. Wenn die religiös Agierenden ihre eigenen Möglichkeiten und Optionen nicht kennen, können sie diese nicht kreativ einsetzen, um den Spalt zu überwinden, der sie von anderen trennt. Eine wesentliche Voraussetzung für jeden, der in der Lösung religiöser Konflikte einbezogen ist, ist also das Voranbringen eines gesunden innerreligiösen Dialoges.

Henrik Lindberg HANSEN

Die bedeutungsvolle Wahrheit von Gott

Gespräche zwischen Religionen sind eine ziemlich neue Erscheinung in der Hinsicht, wie wir jetzt daran herangehen. Die Christen neigen zu Selbstgenügsamkeit in ihrem Auftreten gegenüber anderen Religionen, aber während der letzten Jahrzehnte haben wir eine offenere Haltung gegenüber anderen Religionen und ihren Wahrheiten eingenommen. Bevor wir in diesen Dialog eintreten, haben wir uns selbst kritisch zu befragen, um eine offene Haltung zu entwickeln. Wir müssen einige grundlegende Fakten im Christentum ansprechen, um herauszufinden ob wir bereit sind, in den Dialog einzutreten. Einer dieser Punkte ist das Konzept der Wahrheit. Wenn das Christentum nicht die Wahrheit widerspiegelt, welche uns wirklich erfüllt, spüren wir Gott nicht mehr. Aber zur gleichen Zeit müssen wir die Wahrheit anderer Religionen anerkennen und bereit sein, davon zu lernen.

Peter ŠAJDA

Übermäßige Fixierung als eine Quelle von Ungleichgewicht in Beziehungen (Veranschaulicht anhand Søren KIERKEGAARDS Theorie der Persönlichkeitsentwicklungsstufen)

Diese aktuelle Studie untersucht das Konzept der Fixierung als Quelle von Konflikten und Stagnation sowohl in der persönlichen Entwicklung und in zwischenmenschlichen Beziehungen, als auch in der Beziehung mit Transzendenz (Gott). Übermäßige Fixierung wird mit Beispielen aus den Werken des dänischen Philosophen Søren KIERKEGAARD veranschaulicht. Zur besseren Demonstration der verschiedenen Aspekte der Fixierung verwendet diese Studie die von Søren KIERKEGAARD entwickelte Theorie der Stufen. Negative Fixierung wird hier in einem Rahmen von Lebensstilen von ästhetischen ethnischen und religiösen Orientierungen analysiert. Die Studie versucht, den Prozess der Entstehung von Fixierung darzustellen sowie die Argumente, mit denen sie gewöhnlich verteidigt wird, aufzuzeigen. Außerdem unterstreicht die Studie die Wichtigkeit der kreativen Autonomie jedes menschlichen Wesens.

Rebecca BLOCKSOME

Die Kunst von Krieg und Frieden: Theorien zu Kreativität und Konfliktlösung

Ausgehend von den Arbeitserfahrungen der Autorin bei einer NGO in Bosnien-Herzegowina, die künstlerisch-kulturelle Versöhnungsarbeit leistet, erforscht dieser Artikel die Beziehung zwischen Schöpfung und Zerstörung, und wie kreative Kunst als Methode der Versöhnung und Wiedergutmachung in von Gewalt auseinander gerissenen Gemeinden funktionieren kann. Der Artikel versucht, eine solide theologische Erklärung für die Verbindung zwischen Kreativität und Versöhnung zu finden, ein Phänomen, das in aktuellen Friedensstudien beschrieben wird, indem Analogien zwischen den Bereichen des Natürlichen und Übernatürlichen gezogen werden. Die Theorie konzentriert sich auf eine Diskussion der wahren Natur der Realität und die Rolle des Menschen, sich darin zu definieren und sich anzupassen. Dabei wieder der Schwerpunkt auf die Schaffung eines positiven Friedens zwischen den Menschen untereinander, mit der Natur und Gott gelegt, im Gegensatz zu einem negativen Frieden als bloße Abwesenheit eines offenen Konfliktes.

Daniel PASTIRČÁK

Künstlerische Kreativität und Christliche Spiritualität

Bei der Untersuchung der Beziehung zwischen Spiritualität und künstlerischen Kreativität kann man eine gemeinsame Quelle, aus der künstlerischen und religiösen Impulse zu entspringen scheinen, erkennen. Die diesem Thema werden zwei wesentliche Fragen aufgeworfen: Warum Kunst? Und, gibt es eine christliche Kunst? Diese Fragen führen zu weiteren Fragen: Was ist die Rolle der Kunst in der Kirche? Oder, was ist die geeignete Beziehung zwischen der Kirche und der Kunst? Wenn man die Vergangenheit mit der derzeitigen Situation der Kirche vergleicht, sieht man, dass es Zeiten gab, in denen die beste Kunst dieser Zeit die wesentlichen Elemente des Gottesdienstes formten. Die Kirche integrierte alles von Architektur, Skulpturen, Gemälden und Poesie bis zu Musik in das liturgische Leben. Aber heutzutage nimmt die Kirche im Allgemeinen ihren kulturellen Auftrag nicht wahr. Sie sollte hier sein, um allen ernsthaften Bemühungen, unsere Erkenntnis über die Wirklichkeit zu vergrößern und unsere Wahrnehmung des Geheimnisses des Lebens zu vertiefen, Bedeutung und Unterstützung zu geben. Die Wirklichkeitsauffassung der Kirche gibt nicht-kommerziellen Künsten und theoretischer Wissenschaft eine Bedeutung. Sie ist bestens geeignet, die Entwicklung von nicht-kommerzieller Kunst, in der Wahrheit und Schönheit eine bleibende Bedeutung haben im Kontext des ewigen Schicksals der Menschheit, zu verfechten.

mediacje/medytacje, pojednania:

Rozwiązywanie konfliktów a integracja europejska

Pete HÄMMERLE

Pojednanie i budowanie pokoju w podzielonych społeczeństwach

Autor opisuje w tym artykule wszechstronną koncepcję pokoju Johna Paula LEDERACHA jako pojednania i transformacji konfliktu, oraz wskazówki praktycznego wprowadzenia ich w życie w ramach półdniowego warsztatu. Dla autora pojednanie z jednej strony oznacza odbudowę relacji pomiędzy zwaśnionymi stronami, a z drugiej strony jest ono miejscem spotkania przeszłości i przyszłości, a także na pozór przeciwstawnych idei jak prawda i litość, czy też sprawiedliwość i pokój. Pojęciowy zakres pojednania i budowania pokoju, aby być podtrzymywanym, musi mieć do czynienia z różnorodnym ujęciem czasowym (krótko-, średnio- i długoterminowym), z różnorodnymi poziomami uczestników (najwyższy, średni, oddolny ruch społeczny) oraz z procesem przemian, transformacji i uzdrawiania relacji.

Claudia KAPPACHER

Pojęcie mediacji

Mediacja polega na byciu w środku. Chodzi o to, aby pomóc ludziom rozwikłać konflikt i znaleźć takie rozwiązanie, które będzie odpowiadało każdej ze stron. Mediacja działa, jeżeli mediatorzy wykonują swoją pracę najlepiej jak potrafią, a zainteresowane strony naprawdę pragną konsensusu, niezależnie od wieku uczestników oraz doświadczeń z przeszłości w rozwiązywaniu konfliktów. Bez względu na to, jakie są nasze konflikty, istnieje w każdym z nas mocna chęć do zgody i pojednania.

Susannah SCHMIDT

Przeгляд sprawiedliwości i pojednania:

Spadek indiańskich szkół z internatem a podróż w kierunku pojednania

Od połowy lat dziewięćdziesiątych różnorodne wydarzenia przyspieszyły zmianę w dyskusji głównych kanadyjskich mediów i kościoła dotyczącej podzielonych relacji z rdzennymi mieszkańcami. Sprawiedliwość i pojednanie: Spadek indiańskich szkół z internatem oraz podróż w kierunku pojednania opublikowane przez Zjednoczony Kościół Kanady w 2001 roku ujmuje pojednanie jako problem „złamanych relacji”, obejmujący słuchanie historii, nawrócenie oraz solidarne poświęcenie się pracy dla sprawiedliwości w duchu solidarności. W pierwszej części przedstawiony jest krytyczny rys historyczny udziału Zjednoczonego Kościoła w szkołach z internatem, który ani nie bagatelizuje wpływu polityki asymilacji, która była promowana w szkołach, ani też nie czyni kozłami ofiarnymi osób, które pracowały w szkołach. Druga, teologiczna część zakłada model „prawdomówności, lamentu i skruchy oraz poszukiwania ducha” oparty na biblijnej i rdzennej mądrości. Ostatnia, największa część wyszczególnia ekumeniczne, świeckie i międzynarodowe podejścia do rdzennego poparcia, solidarności i pojednania. Zainspirowana przez tę publikację Zjednoczonego Kościoła Kanady i jego twórców, praca ta jest początkiem dalszego dialogu oraz katalizatorem dla innych wyznarńających w te same ślady.

SZÓNYI László Gyula

Rozwiązanie powojennych socjalnych konfliktów: Sprawa wsi Törökbálint

Druga wojna światowa spowodowała w Europie Centralnej daleko idące zmiany zarówno polityczne jak i społeczne. W tym duchu połowa populacji w niemieckich wioskach na Węgrzech uległa zmianie: prawie połowa Niemców (ponad 500.000) została deportowanych, a ich domy zostały zajęte przez wiejskich robotników z niedorozwiniętej wschodniej części kraju, jak również przez setki tysięcy uchodźców wygnanych z terytoriów odciętych od Węgier. Przeniesienie Niemców zostało dogłębnie opisane przez węgierską niemiecką literaturę specjalną, ale migracje (kto, skąd, jak i kiedy przybył) oraz trudności z nimi związane, konflikty i możliwości już nie. To studium konkretnego przypadku opisuje wpływ tych przemian na wieś Törökbálint obok Budapesztu i jest oparte na archiwalnych badaniach, wspomnieniach, publistyce, statystykach i częściowo na literaturze specjalnej dotyczącej teorii konfliktów etnicznych, gdzie korzenie klas etnicznych leżą głęboko w nierównościach społecznych związanych z własnością, dochodami i kulturą.

Ankica DRAGIN

Świat, gdzie nie ma małych problemów:

Projekt EHO YRM-CBC, doświadczenie pojednania

Artykuł dotyczy praktycznego podejścia do pojednania i prezentuje projekt Młodzieżowe spotkania pojednania – cykl międzynarodowy) Ekumenicznej Humanitarnej Organizacji (EHO) z Novi Sad w regionie Vojvodina w Serbii i Czarnogórze. Projekt skierowany do dzieci w wieku 10–14 lat jest wyjątkową inicjatywą od 1996 roku. Na początku dotyczył on problemu pojednania pomiędzy dziećmi-rdzennymi mieszkańcami i dziećmi-uchodźcami w regionie Vojvodina, a następnie wyszedł poza granice byłej Jugosławii i objął dzieci z Chorwacji, Bośni i Hercegowiny oraz w przeważającym stopniu muzułmański region Sandżak w południowo – zachodniej Serbii. Projekt ma na celu zasadniczą podstawę pojednania – wybaczenie.

Orinta ŽVIKAITE-RÖTTING

Przepaść między pokoleniami: Rozwiązywanie konfliktów pokoleniowych

Pokolenie to konstrukt społeczny, który pomaga w rozmowie o ciągłych sociopolitycznych zmianach i w rozwiązywaniu konfliktu w złożonych twierdzeniach, odpowiednich doświadczeniach, społecznych deklaracjach i perspektywach życiowych, poprzez dane empiryczne. Taka wiedza zależy od stosunku między wielorakością nazwanych jednostek pokoleniowych oraz ich identyfikacjami a antyidentyfikacjami, w ich formach ambiwalentnych. Przepaść między pokoleniami jest konceptem złożonym o różnicach między różnymi jednostkami społecznymi. Jego użytek też pokazuje, jak różnorodne konflikty mogą być sfiltrowane przez wyjaśnienie ich zastosowania i celi jednostek pokoleniowych, nie tylko jednego pokolenia, zdefiniowane przez ich wiek. „Przepaść między pokoleniami” to prawdziwy termin do opisu licznych konfliktów, lecz mniej odpowiedni do mierzenia tych konfliktów. Te konflikty, które nazywamy „konfliktami pokoleniowymi” (konflikty przepaści między pokoleniami) są godne uwagi jako lustro do studiów nad sprawiedliwością równością. Nawet jeżeli taki konflikt może być zdemitologizowany, zdekonstruowany, zdemoralizowany, on jednak istnieje w swoich wszelakich nieuzasadnionych formach.

HOCHMAN Ágnes

Szal i waga: Zróżnicowanie w zawieszeniu kary w historii prawa karnego młodocianych przestępców

Prawo karne państw Europy Centralnej jest scharakteryzowane w metaforze jako rurka, gdzie młodociani przestępcy, którzy przeszli przez ten system nie mogą uniknąć więzienia. Natomiast w Europie Zachodniej system

prawa przypomina lejek, gdzie niewielki procent winowajców skazywanych jest na karę więzienia, a większość z nich otrzymuje jakiegoś rodzaju alternatywnych wyroków. Reforma prawa karnego w Europie Centralnej skupi się na systemie sankcji w kształcie lejka, zwłaszcza, gdy dotyczy ono młodocianych przestępców. Jednym z podstawowych problemów jest połączenie dwóch orientacji sprawiedliwości: jednej, żądającej kary proporcjonalnej w stosunku do czynu i drugiej, aprobującej indywidualne karanie, biorącej pod uwagę specjalną sytuację każdego przestępcy. Tak, czy inaczej, legislatorzy reformujący system karny muszą znaleźć rozwiązanie tego dylematu, aby zreformować system karny.

KÖRMÖCZI-KOVÁCS Péter

Członkostwo w Unii Europejskiej – całe szczęście?

Od czasu powstania Unia Europejska (UE) ewaluowała od ekonomicznej wspólnoty sześciu państw do obecnej ekonomiczno-politycznej unii integrującej dwadzieścia pięć, czyli większość europejskich państw. Przyjęcie w maju 2004 roku państw Europy Centralnej jest największym krokiem w istnieniu UE związanym nie tylko z ilością przyłączanych krajów, ale również z poszerzeniem populacji. Kto i co wygrywa w związku z poszerzonym rozmiarem i akceptacją standardowych zasad? Artykuł ukazuje krytyczne pytania i problemy (prywatyzacja, migracja siły roboczej, dopłaty rolnicze, giełda wierztelności, suwerenność, delegowanie władzy), o których rzadko jest mowa, ponieważ służą one interesom inwestorów, ale ich rozważenie ma fundamentalne znaczenie dla oceny zalet i wad przystąpienia do wspólnoty. Wnioski są takie, iż obecne kryteria wstępnych pertraktacji nie są korzystne dla krajów post-komunistycznych, jednakże nie ma lepszej alternatywy.

SPALLER Endre

Polityczne i ekonomiczne przemiany na Węgrzech

Chociaż transformacje na Węgrzech uważane są za jedne z najbardziej udanych w krajach postkomunistycznych, to przemiany ekonomiczne były wyjątkowo trudne. Kryzys ekonomiczny w połowie lat osiemdziesiątych w znacznym stopniu przyczynił się do upadku komunizmu, a pogłębił się na przemianach politycznych. Na szczęście nowy demokratyczny rząd wiedział, iż ekonomiczny impas może być rozwiązany tylko przy pomocy wewnętrznych źródeł, bez polegania na zagranicznej pomocy i zastosował właściwą politykę ekonomiczną. W pierwszym okresie transformacji w latach 1989–1996 nacisk został położony na stworzenie miejsc pracy, redukcję korupcji oraz prywatyzację. W drugim okresie w latach 1996–2002 rząd skupił się na reformie prawa podatkowego, tak, aby pozwolić na akumulację kapitału w kraju. Reformy te odniosły niemały sukces, a poziom wzrostu ekonomicznego był dwa razy wyższy niż średni wzrost w Unii Europejskiej. Jednakże w latach 2003–2004 nastąpiła stagnacja, co oznacza, że ekonomia wciąż jest krucha i trzeba będzie przetrwać wiele trudów zanim nabierze ona silnej pozycji.

Zuzana MOGYOROSIOVÁ

Pogląd Słowacji na integrację europejską

Artykuł dotyczy procesu powiększenia Unii Europejskiej (UE) z punktu widzenia Słowacji. Przedstawia on w skrócie proces akcesji, wyzwania problemy. Szczególniej uwagi jest poświęconej postępowi Słowacji w spełnianiu kryteriów członkostwa, oraz negocjacji akcesyjnych pomiędzy Słowacją i UE. Autor próbuje także ocenić najważniejsze zmiany wynikające z członkostwa Słowacji w UE, głównie w sferze czterech podstawowych wolności rynku wewnętrznego. Wygląda na to, iż pomimo wielu trudności członkostwo w UE jest w historycznej sytuacji dla Słowacji jedynym rozwiązaniem.

Marián KUNA

Bóg, Konstytucja Europejska i wartości chrześcijańskie: Czy ostatnie powinno nawiązywać do poprzedniego i dlaczego?

Artykuł analizuje pytanie, czy Konstytucja Europejska powinna nawiązywać do Boga i wartości chrześcijańskich w swojej preambule. Podchodzi on do problemu poprzez rozróżnienie opisowych i normatywnych aspektów omówianego zagadnienia. W ten sposób próbuje on wyjaśnić dlaczego takie odwołanie się tak wydaje się kontrowersyjne dla niektórych Europejczyków czy ich wątpliwości są dobrze uzasadnione. Autor udowadnia iż nawiązanie do Boga i wartości chrześcijańskich w Konstytucji jest uzasadnione, gdyż powody takiego nawiązania wydają się opisowo bezsprzeczne i normatywnie zdolne do obrony. Co więcej, wygląda na to, iż takie odniesienie pomoże zapewnić europejskim chrześcijanom właściwe (tj. konstytucyjne) uznanie.

John George HUBER

Ciągła Incyjatywa Wiary i Porządku w definiowaniu ekumenicznego dialogu

Artykuł oparty jest na drugim rozdziale pracy badawczej napisanej w Ekumenicznym Instytucie Bossey Światowej Rady Kościołów w 2001 roku. Praca jest zatytułowana „Prawdziwa, lecz niedoskonała wspólnota”: Znaczące umowy i kilka pozostających wyzwań w czterech ostatnich inicjatywach dotyczących udziału luteran. Pozostałe trzy rozdziały dotyczą dziewięciu luterancko-rzymsko-katolickich dialogów w Stanach Zjednoczonych, historycznego porozumienia osiągniętego przez Watykan i Światową Federację Luteran na temat doktryny usprawiedliwienia w 1999 roku, oraz pełnej wspólnoty osiągniętej przez Ewangelicko-Luteranicki Kościół w Ameryce wspólnie z pięcioma innymi kościołami. Wielkim odkryciem w tym badaniu jest uświadomienie sobie, iż realizowanie

ekumenicznego celu wymaga zgody nie tylko w kwestii wiary, ale również w kwestii porządku. Dlatego autor, ekumenista luteranicki, przyjął bardziej katolickie wyobrażenie Arcykapłańskiej modlitwy Jezusa zapisanej w Ewangelii św. Jana, 17.

ROZS-NAGY Szilvia – NAGYPÁL Szabolcs

Dzień Jezreela: Ekumeniczne implikacje starotestamentowego rozwiązania konfliktów

Artykuł dotyczy siedmiu ważnych tekstów związanych z rozwiązywaniem konfliktów w Starym Testamencie, które mają poważne konsekwencje jeżeli chodzi o prorocтва, budowanie i poświadczanie rosnącej jedności bożych dzieci oraz oczekiwanie jej spełnienia – dnia Jezreela. Bóg troszczy się o wszystkie wspólnoty wiary, odsłania im swoją boskość, akceptuje ofiary i poświęcenie, ustanawia ich błogosławieństwem dla całego świata oraz okazuje im wielką miłość. Dlatego wzywani jesteśmy do tego, aby zmienić nasze nastawienie do sióstr i braci, głównie w Kościele Chrystusa. Możliwy jest inny świat, gdzie po wiekach próby i cierpienia spowodowanych podziałem, gotowi jesteśmy wyznaczyć nasze grzechy, nauczyć się pokory, okazać skruchę i uczynić ofiarę. Nasze dary i wkład jako dowody naszej pierwszej miłości powinny być ważniejsze od nas, nawet gdyby dla nas nic już nie zostało. Modlitwa i wstawiennictwo powinny być naszymi stałymi współpielgrzymami na drodze do uzdrowienia, pojednania, szczęścia i rozwiązania konfliktów. Nasz dialog pielęgnowany jest dzięki rosnącej wiedzy o innych oraz zbliżanie się do nich poprzez hermeneutykę dobrej woli. W solidarności z naszym sąsiadem zamierzamy być razem i rosnąć w jedność. Czy nasz Ojciec wciąż żyje?

Ján MIHÁLIK

Trzy wewnątrzreligijne wyzwania dla międzyreligijnego dialogu

Autor poszukuje inspiracji w studiach nad pokojem i w oparciu o nie definiuje międzyreligijne relacje jako konflikty z wyzwaniami i możliwościami, które taka perspektywa może zaoferować. W artykule pojawiają się takie terminy jak „konflikt religijny”, „religia w konflikcie” oraz „religijny pokój”, aby zaoferować bardziej dokładne ramy dla myślenia o międzyreligijnych relacjach. Następnie autor wymienia trzy przykłady możliwych perspektyw analizowania sposobów, w jaki konkretna religia nawiązuje międzyreligijny dialog. Te trzy perspektywy scharakteryzowane są poprzez trzy pytania: W co oni wierzą? Co oni myślą o innych? Gdzie oni ustawiają granice? Pytania te stanowią wyzwania dla każdego systemu religijnego, aby poszukiwać na nie odpowiedzi w ciągłym, wewnątrzreligijnym dialogu. Jeżeli przedstawiciele

religii nie znają swych możliwości i opcji, nie mogą użyć ich w kreatywny sposób, aby wypełnić przepaści oddzielającą ich od innych. Każdy, kto zaangażowany jest w rozwiązywanie konfliktów religijnych, powinien zacząć od zdrowego, wewnątrzreligijnego dialogu.

Henrik Lindberg HANSEN

Głęboka prawda o Bogu

Obecne podejście do dialogu pomiędzy religiami jest relatywnie nowym zjawiskiem. Chrześcijaństwo przejawiało do tej pory tendencję w kierunku samowystarczalności jeżeli chodzi o stosunek do innych religii, ale w ciągu ostatnich kilku dekad przybraliśmy bardziej otwartą postawę i uznaliśmy istnienie prawd w innych religiach. Przed rozpoczęciem dialogu, aby osiągnąć tę otwartą postawę, musimy spojrzeć na siebie krytycznie. Musimy skierować naszą uwagę na podstawowe zagadnienia chrześcijaństwa, aby dowiedzieć się, czy jesteśmy gotowi i chętni do nawiązania dialogu. Jednym z tych zagadnień jest koncepcja prawdy. Jeżeli chrześcijaństwo nie reprezentuje prawdy, która przepełnia nas do głębi, wtedy nie istniejemy w obecności Boga. Jednocześnie musimy zaakceptować i być gotowymi poznawać prawdę reprezentowaną przez inne religie.

Peter ŠAJDA

Nadmierna obsesja jako źródło nierównowagi w relacjach

(na przykładzie teorii poziomów rozwoju osobowości Søren KIERKEGAARDA)

Autor bada koncepcję obsesji jako źródła konfliktów i stagnacji w rozwoju osobowości i relacji interpersonalnych, jak również związku z transcendentnym (Bogiem). Nadmierna obsesja jest zilustrowana przykładami zaczerpniętymi z prac duńskiego filozofa Søren KIERKEGAARDA. Dla lepszego zobrazowania różnych aspektów obsesji wykorzystana została teoria poziomów stworzona przez Søren KIERKEGAARDA. Dzięki temu negatywna obsesja analizowana jest poprzez styl życia estetycznych, etycznych i religijnych orientacji. Autor próbuje opisać proces powstawania obsesji, jak również prezentuje argumenty, które ją wspierają. Z drugiej strony w pracy podkreślona jest rola kreatywnej autonomii każdego przedmiotu człowieczego.

Rebecca BLOCKSOME

Sztuka wojny i pokoju: Teorie kreatywności i rozwiązywania konfliktów

Artykuł opiera się na doświadczeniach autorki, pracownicy NGO w Bośni Hercegowinie zajmującej się kreatywną, artystyczno-kulturalną pracą na rzecz pojednania i dotyczy relacji między kreacją i destrukcją oraz tego, w jaki sposób twórczość może funkcjonować jako model pojednania i zbawienia w społecznościach rozdartych przemocą. Rysując analogie pomiędzy sferą naturalną i nadnaturalną autorka próbuje przedstawić rzetelne teologiczne wytłumaczenie związku pomiędzy twórczością i pojednaniem, fenomenem zauważony i opisywany we współczesnych świeckich pracach nad pokojem. Teoria skupia się wokół dyskusji nad prawdziwą naturą rzeczywistości i rolą człowieka w definiowaniu i/lub dostosowywaniu się do niej, z położeniem nacisku na stworzenie pozytywnego pokoju pomiędzy ludźmi, sobą, światem natury i Bogiem, w przeciwieństwie do negatywnego pokoju – zwykłej nieobecności otwartego konfliktu.

Daniel PASTIRČÁK

Artystyczna twórczość a chrześcijańska duchowość

Kiedy badamy związek pomiędzy duchowością i artystyczną twórczością, zauważamy to, co wydaje wspólne źródło pobudek artystycznych i religijnych. Dochodzimy tutaj do dwóch podstawowych pytań: Dlaczego sztuka? i Czy istnieje sztuka chrześcijańska? Pytania te prowadzą do kolejnych: Jaka jest rola sztuki w Kościele? lub Jak wygląda właściwa relacja pomiędzy Kościołem i sztuką? Jeżeli porównamy przeszły i obecny stan Kościoła, zauważymy, że były czasy, kiedy najlepsza sztuka okresu formowała główne elementy kultu. Kościół integrował z życiem liturgicznym wszystko poczynsz od architektury, poprzez rzeźbę, malarstwo i poezję, a kończąc na muzyce. Jednakże współczesny Kościół generalnie nie dostrzega swej misji kulturalnej. Powinna ona istnieć, by nadawać znaczenie i wsparcia wszelkim szczerym wysiłkom, aby powiększyć naszą wiedzę na temat rzeczywistości i pogłębić postrzeganie tajemnicy życia. Kościół posiada zrozumienie rzeczywistości, co nadaje znaczenia sztuce niekomercyjnej i nauce teoretycznej. Kościół najlepiej nadaje się do przewodnictwa w rozwoju sztuki niekomercyjnej, takiej, gdzie prawda i piękno mają znaczenie w kontekście wiecznego przeznaczenia ludzkości.

(szemlélet)közvetítések, (meg)békél(tet)ések: Viszálykezelés és európai egységesülés

Pete HÄMMERLE

A béke megteremtése és kiengesztelődés a megosztott társadalmakban

Cikkünk a béke átfogó – az összeütközéseket átalakító és kiengesztelő – fogalmát írja le John Paul LEDERACH főfogásában, illetve azt, hogy miként lehet kiaknázni lehetőségeit egy félnapos műhelymunka során. A kiengesztelődés LEDERACH szerint egyfelől az ütköző felek közötti kapcsolatok helyreállítását jelenti, másfelől a múlt és a jövő találkozásának helyszíne, illetve az olyan látszólag ellentétes fogalmaké, mint igazság és részvét, vagy igazságosság és béke. A megbékülés és kiengesztelődés fogalmi szerkezetének fenntarthatósága érdekében beszélünk kell annak különféle (rövid-, közép- és hosszútávú) időkereteiről, különböző (felső-, közép- és alapszintű) cselekvési rétegeiről, valamint az átmenet, az átalakulás és a kapcsolatok gyógyításának folyamatairól.

Claudia KAPPACHER

A közvetítés fogalma

A cikk középpontjában a közvetítés mibenléte áll. Leírja, hogy miként segítsük az embereket összeütközéseik földolgozásában és a résztvevők számára megfelelő megoldások kimunkálásában. A közvetítői munka során – amennyiben a közvetítők minden tőlük telhetőt megtesznek, és a felek valóban meg akarják oldani összeütközéseiket – nem számít, hogy az érintettek milyen idősek, vagy hogy milyen tapasztalataik vannak az összeütközés múltbéli föloldásairól. Az sem számít, hogy mi az összeütközés tékje, hiszen mindannyiunkban ott van az erős vágy az egyetértésre és a kiengesztelődésre.

Susannah SCHMIDT

Az Igazságosság és kiengesztelődés

– az indián bentlakásos iskolák öröksége és a kiengesztelődés felé vezető út című nyilatkozat ismertetése

A kilencvenes évek közepe óta egyre több esemény járult hozzá a kanadai nyilvános és egyházi közbeszéd megváltozásához, a belsőültött ember-ember-emberhez fűződő mindig is töredékes kapcsolatrendszerrel szemben. A Kanadai Egyesült Egyház 2001-ben közzétette az Igazságosság és kiengesztelődés – az indián bentlakásos iskolák öröksége és a kiengesztelődés felé vezető út című nyilatkozatát. Szövege a kiengesztelődést a „megtört kapcsolatban” jelentkező föladatként írja le, amely a történetekre odafigyelést, megtérést és elkötelezettséget igényel a felelős és testvéri munka során az igazságosságért. Az első rész az Egyesült Egyház részvételét tekinti át a alaposan bentlakásos iskolákban. Nem becsüli alá az iskolai beolvasztó politika hatását, ugyanakkor nem csinál bűnbakot azokból, akik az iskolákban dolgoztak. A második, teológiai rész az „igazmondás, a bánat és megbánás, illetve a lélek keresésének” szentírási és ősi bölcsességen nyugvó modelljét állítja elé. Az utolsó, nagyobb szakasz az ősi pártfogó, összetartás és kiengesztelődés ökenikus, világi és nemzetközi szempontú megközelítései részletezi. E találatékony és ihletett mű hasznos kiindulópont a további megbeszélésekhez, és hozzájárul ahhoz, hogy más felekezetek is kövessék példáját.

SZŐNYI László Gyula

A háborút követő társadalmi összeütközések megoldása: Törökbálint példája

A második világháború és annak lezárása Közép-Európában nemcsak politikai, de társadalmi téren is mélyreható változásokkal járt. Ezek során a magyarországi sváb-német falvak lakossága jórészt kicserélődött: a körülbelül félmilliósváb német lakosának közel felét kitelepítették, házaikat Magyarország szegényebb, keleti területeiről agrárproletárok és a háború után újra elvesztett területekről elűzött magyarok százezrei foglalták el. A magyar és német szakirodalom a sváb kitelepítést igen alaposan földolgozta, de a betelepülést (kik, honnan, hogyan és miért érkeztek), valamint a vele járó nehézségeket, összeütközéseket és lehetőségeket alig. Esettanulmányunk főként levéltári kutatásokból, visszaemlékezésekből, időszakos folyóiratokból és statisztikákból, kisebb részben pedig a megfelelő szakirodalomból merít. Az írás a Budapest melletti Törökbálint településén a fenti folyamatok vetületeit a nemzetiségi összeütközésméletek következtetéseinek összefüggésében kutatja. Ezek szerint a nemzetiségi szembenállások gyökereit a társadalmi (vagyon, jövedelmi és kulturális) egyenlőtlenségek mélyén érdemes keresni.

Ankica DRAGIN

**Korántsem mellékes kérdések a világ előtt:
az újvidéki Ökumenikus Szeretetszolgálat kezdeményezése és
a kiengesztelődés megtapasztalása**

A cikk a kiengesztelődés egyik gyakorlatias megközelítését, az újvidéki (Vajdaság, Szerbia és Montenegró) Ökumenikus Szeretetszolgálatnak a Megbékélés Ifjúsági Találkozói – Határokon Átvivő Kör elnevezésű kezdeményezését mutatja be. Az 1996-ban létrejött egyedülálló kezdeményezés a 10–14 éves gyermekeket vette célba, és a helyi, illetve a menekült gyermekek közti kiengesztelődés kérdésével foglalkozik – kezdetben a vajdaságokkal, míg később a szó szoros értelmében átlépte a volt jugoszláv határokat, és Horvátországból, Boszniából és Hercegovinából, illetve a túlnyomórészt muszlimok lakta Délnyugat-Szerbia Szandzsák területéről is megszólított gyermekeket. A kezdeményezés elveinek részletes leírása ismételtelen arra irányítja figyelmünket, ami mindenfajta kiengesztelődés lényege: a megbocsátásra.

Orinta ŽVIKAITE-RÖTTING

**Szakadék a nemzedékek között:
a nemzedéki összeütközések megoldásáról**

A nemzedék olyan társadalmi fogalom, amelynek segítségével, továbbá a tapasztalati adatok elemzése révén, megfogalmazhatóvá válnak a folyamatban lévő társadalmi és politikai változások, és föloldhatóvá az összeütközések bizonyos állítások sokféle elemei között, illetve az idevágó tapasztalatokon, társadalmi nyilatkozatokon, valamint az élet kilitásain belül. Az effajta társadalmi tudás ama kapcsolattól függ, amely a sokféle nevesített nemzedéki egység és aközött, ahogy magukat valami szerint vagy valami ellenében meghatározzák, főnáll. A nemzedéki szakadék az eltérő társadalmi egységek közti különbségek összetett fogalma. Használata azt is megmutatja, hogy a különféle összeütközésekből miként szűrhető le a – nemcsak életkor szerint meghatározott – nemzedéki egység fogalmának alkalmazási területe és ezen egységek céljai. A nemzedéki szakadék ugyan számtalan összeütközés leírására használatos, „öszinte” kifejezés, ám kevésbé alkalmas ezek mérlegelésére. A nemzedéki szakadék miatt keletkezett, „nemzedéki összeütközésnek” nevezett ellentétek azért is érdemelnek figyelmet, mert tükrözt tartanak az igazságosság és az egyenlőség kutatása elé. Hiszen, ha lebontjuk ezen összeütközéseket, ha megfosztjuk őket szokásos metaforáiktól és erkölcsi értéküktől, akkor majd alap nélkül élnek tovább.

HOCHMAN Ágnes

**Talár és mérleg: variációk a próbaidő rendszerére
a fiatalok számára vonatkozó büntetőjog történetében**

A közép-európai büntetőjogi rendszereket egy cső alakjához hasonlíthatnánk: a büntetőjog hatókörébe került elkövetők, „átesve” a rendszeren, bőrtöbnye jutnak. Ezzel szemben a nyugat-európai büntetőjogi szankciók egymásutánja inkább a tölcser alakjára emlékeztet: az elkövetőknek csak töredékét itélik szabadságvesztésre, a többség az alternatív szankciók valamelyikében részesül. A közép-európai büntetőjogi megújulások egyik fő törekvése a szankciórendszer „tölcsérsítése”, kiváltképp a fiatalok bünelkövetők tekintetében. A jogalkotás egyik sarkalatos kérdése, hogy miként lehet – társadalmi és jogtechnikai téren – föloldani az igazságtérzetünk által megkövetelt egyenlő elbánás és tettarányos büntetés elve, valamint az egyéniesített büntetési módok közt feszülő ellentétet. Annyi már bizonyosnak tűnik, hogy a törvényalkotóknak a válaszokat a pártfogó-felügyeleti rendszer területén kell keresniük.

KÖRMÖCZI-KOVÁCS Péter

EU-tagság – vegyes áldás?

Az Európai Unió (EU) létrejötté óta fokozatosan bővül: a kezdeti hat országból álló gazdasági közösség mára az európai országok nagy részét összefogó, huszonöt tagállamból álló gazdasági és politikai szervezetet alkot. A közép-európai államok 2004. májusi fölvétele a legnagyobb lépés az EU történetében – nemcsak a csatlakozó országok számát, hanem az össznépeség alululását tekintve is. Ki mit nyer és veszít a bővülő taglétszámmal és az egységes szabályok elfogadásával? A cikk sorra veszi ama kritikus kérdéseket és problémákat (magánosítás, munkaerőáramlás, mezőgazdasági és egyéb támogatási rendszer, adósságállomány, ideiglenes engedmények, szuverenitás és hatalommegosztás), amelyekről nem vagy csak nagyon ritkán lehet hallani, mert a befektetők érdekeit szolgálják; mérlegelésük viszont meghatározó fontosságú a csatlakozás előnyeinek és hátrányainak összevetése szempontjából. Majd megfogalmazza azon zárogondolatát, mely szerint a jelen körülmények között a csatlakozás ugyan nem föltétlenül előnyös, de hosszú távon nincs más valódi alternatíva a volt szocialista rendszer országai számára.

SPALLER Endre

A politikai és gazdasági átmenet Magyarországon

Noha a volt szocialista országok közül Magyarországot tartják az egyik legsikeresebbnek az átmenet szempontjából, a gazdasági váltás mégis erősen megviselte. A nyolcvanas évek közepén lezajlott gazdasági válságnak nagy része volt a szocialista rezsim összeomlásában, és a helyzet

csak tovább romlott a politikai átmenetet közvetlenül követő években. Az új demokratikus kormányzat azonban szerencsésen ismerte föl, hogy a gazdasági zsákutcából csak belső források révén lehet kijutni, nem pedig külső segílyre támaszkodva, és ennek megfelelő gazdaságpolitikát alkalmazott. Az átmenet első, 1989 és 1996 közötti szakaszában a munkahelyteremtés és a korrupció megfékezése élvezett elsőbbséget a magánosítás mellett. A második, 1996 és 2002 közötti szakaszban a kormányzat az adótörvények reformjára összpontosított, hogy lehetővé tegye a tőke fölhalmozódását az országon belül. E reformok meglehetősen sikeresek voltak, a magyar gazdaság növekedési ütemét az EU átlagának kétszeresére növelték. Sajnos azonban 2003–2004-ben a pangás időszaka következett, s ezzel megmutatkozott, hogy a gazdaság állapota törekeny, és több nehézséget kell még leküzdenie, amíg létre nem jönnek szilárd alapjai.

Zuzana MOGYOROSIOVÁ

Az európai egységesülés szlovák nézőpontból

A cikk az Európai Unió bővítési folyamatának összefüggésében foglalkozik Szlovákiával. Röviden áttekinti a csatlakozási folyamatot, annak kihívásait és föladatait. Különös figyelmet szentel a tagsági föltételek teljesítésének szlovák oldalról, valamint a csatlakozási tárgyalásoknak Szlovákia és az EU között. Azután a szerző az EU-tagságból eredő fontosabb szlovákiai változásokat igyekszik értékelni, főként a négy alapvető, belső piaci szabadság területét illetően. A cikk azzal zárul, hogy a számos nehézség ellenére Szlovákia számára az EU-tagság tűnik az egyetlen járható útnak a jelen történelmi helyzetben.

Marián KUNA

Utaljon-e az európai alkotmány Istenre és a keresztény értékekre – ha igen, miért?

A cikk ama kérdést vizsgálja, hogy vajon az európai alkotmány utaljon-e Istenre és a keresztény értékekre előszavában. A szerző a szóban forgó kérdés leíró és előíró jellegének megkülönböztetésével közelíti meg a problémát. Ily módon igyekszik megmagyarázni, hogy az utalás miért is tűnhet annyira vitathatónak néhány európai számára, és vajon kritikai megjegyzéseik megalapozottak-e vagy sem. Cikkünk amellett érvel, hogy az Istenre és a keresztény értékekre utalás az alkotmányban jogos, minthogy ennek okai leíró szempontból megkérdőjelezhetetlenek, előíró szempontból pedig védhetőek. Azonfölül úgy tűnik, hogy az efféle utalás segítené az európai keresztények megfelelő (pl. alkotmányos) elismerését.

John George HUBER

A Hit és Egyházszervezet Bizottság új kezdeményezései az ökumenikus cél meghatározásáról

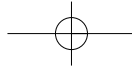
A szerző az Egyházak Ökumenikus Tanácsának (EÖT) Bossey-i Ökumenikus Intézetében szerzett mesterfokozatot, jelen cikke e képzés során (2001) készített tanulmányának második fejezetén alapszik. Címe: „A valódi és mégsem teljes közösség” – a jelentősebb közös nyilatkozatok és néhány nyitott kérdés négy újabb, evangélikus részvétel mellett létrejött felekezeti kezdeményezésben. Az eredeti tanulmány másik három fejezetében előbb a kilenc Egyesült Államokbeli evangélikus–római katolikus párbeszédet, majd a Római Katolikus Egyház és az Lutheránus Világszövetség (LVSZ) között létrejött, a megigazulás tanításáról szóló történelmi megegyezést (1999), végül pedig azt a teljes közösséget dolgozza föl, amelyet az Amerikai Evngélikus Egyház ért el másik öt egyházzal. A kutatás egyik jelentős megállapítása, hogy az ökumenikus cél megvalósítása nemcsak a hit kérdéseiben igényel megegyezést, hanem az egyházszervezetében is. Vagyis az evangélikus egységeológus szerző a mi Urunk főpapi imájának még „katolikusabb” látomásához jut el (Jn 17).

ROZS-NAGY Szilvia – NÁGYPÁL Szabolcs

Jiszreel napja: Az őszövetségi konfliktuskezelések ökumenikus vonatkozásai

A cikk hét, kiemelkedően a konfliktuskezeléssel foglalkozó, őszövetségi történetet vesz sorra, melyeknek nem elhanyagolható a személyes mondanivalójuk, amikor prófétáink Isten népének egységesüléséről, illetve dolgozunk érte és bizonyosságot teszünk róla, várva az isteni ígéretek beteljesülését, Jiszreel napját. Isten a hit minden közösségével törődik, kinyilvánítja Önmagát nekik, elfogadja ajándékaikat és áldozataikat, embereket jelöl ki közülük, hogy az egész világ számára áldást hozzanak, és együtt-térez velük. A mi hivatásunk is az tehát, hogy változtassunk eddigi negatív hozzáállásunkon a testvéreinkkel kapcsolatban, különösen is a keresztény Egyházon belül. Lehetséges ugyanis egy olyan világ, ahol a megosztottságunk évszázados szenvedéseinek eltűrése után készek vagyunk megvallani bűnösségünket, képesek vagyunk alázatosakká válni, bűnbánatot tartani és hálaáldozatokat hozni a megszabadulásunkért. Az ajándékainknak előttünk kell járniuk, megelőlegezett szeretetünk jeleiként. El kell érnünk a föltétel nélküli szeretet szintjét. A közbenjáró imádságnak állandó társunkká kell válnia, amikor a gyógyulás, megbékélés, boldogság és a konfliktusok föloldása felé igyekszünk. Párbeszédünket egymás egyre jobb megismerése és jóindulatú értelmezése jellemzi ekkor. Minden egyes társunkkal sorsközösséget, szolidaritást vállalva, együtt maradva és az egység felé növekedve kapunk választ a legfontosabb kérdésre: “Él-e még Atyánk?”

Ján MIHÁLIK

Három valláson belüli kihívás a vallásközi párbeszéd előtt

A szerző a békekutatás eredményeire támaszkodva a vallásközi kapcsolatokat olyan összeütközéseként határozza meg, amelyek kihívásokat és lehetőségeket egyaránt rejtenek a béke távlatában. Cikkében bevezeti a „vallási összeütközés”, az „ütköző vallás” és a „vallási béke” fogalmát, hogy pontosabb keretet adjon a vallásközi kapcsolatokról gondolkodáshoz. Azután három lehetséges szempontot sorol föl azon módozatok elemzéséhez, amelyekben az egyes vallások párbeszédbe lépnek. A szempontokat kérdésekkel írja körül: Miben hisznek? Mit gondolnak másokról? Hol húzzák meg a határokat? E kérdések egyben föladatot is rónak minden vallási rendszerre: válaszaikat a folyamatos valláson belüli párbeszédben keressék. Amennyiben a vallási szereplők nem ismerik saját lehetőségeiket, és nem ismerik föl saját választásaikat, nem tudják azokat alkotó módon a másoktól elválasztó szakadékok áthidalására használni. Mindazok számára, akik elkötelezték magukat a vallási összeütközések megoldásában, a kiindulópont mindenképpel egyfajta egészséges valláson belüli párbeszéd elősegítése.

Henrik Lindberg HANSEN

Isten értelmes igazsága

A vallások közötti párbeszéd viszonylag újkeletű jelenség abban az értelemben, ahogy ma igyekszünk megközelíteni. A kereszténység korábban hajlamos volt önelégült viselkedésre a más vallásokhoz fűződő kapcsolataiban, ám az utóbbi néhány évtizedben már nyitottabban közeledünk, és elismerünk igazságokat más vallásokban. Mielőtt azonban párbeszédbe lépnénk, alaposan meg kell vizsgálnunk magunkat, hogy kifejlődhessék bennünk eme nyitott hozzáállás. Föl kell tennünk néhány, a kereszténységre vonatkozó alapkérdést, hogy megállapíthassuk, készek vagyunk-e a párbeszédre, és be akarunk-e lépni a párbeszédbe. Az egyik ilyen kérdés az igazságé. Amennyiben a kereszténység nem képviseli a lényünket teljesen betöltő igazságot, akkor nem vagyunk Isten jelenlétében. Ugyanakkor azonban el kell fogadnunk a más vallások által képviselt igazságot, és késznünk kell lennünk annak eltanulására.

Peter ŠAJDA

A túlzott kötődés

mint a kiegyensúlyozatlanság forrása a kapcsolatokban

(Søren KIERKEGAARD személyiségfejlesztési elméletének állomásai)

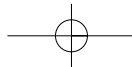
Jelen tanulmány a kötődés fogalmát az összeütközések forrásaként, illetve a személyiségfejlesztés és a személyközi kapcsolatok, valamint a meghaladóval (Istennel, a transzcendenssel) kapcsolatunk megrekedéseként vizsgálja. A túlzott kötődést Søren KIERKEGAARD dán filozófus műveiből vett példákkal szemlélteti, a kötődés különféle alakjainak pontosabb bemutatása érdekében pedig a fejlődési fokokra vonatkozó elméletét is fölhasználja. Ily módon a negatív kötődést az esztétikai, erkölcsi és vallási irányultságú életformák alkotta elméleti kereten belül elemzi. A tanulmány megkísérli a kötődés keletkezésének folyamatát megrajzolni, valamint azon érveket igyekszik bemutatni, amelyek e folyamatot szokásosan kísérik. Ugyanakkor kiemeli annak jelentőségét, hogy minden egyes személy rendelkezik egyfajta alkotó öntörvényűséggel.

Rebecca BLOCKSOME

A háború és a béke művészete:

a teremtőerő és a viszálykezelés elméletei

A szerző azon tapasztalataiból indul ki, amelyeket Bosznia-Hercegovinában, egy független szervezet keretén belül a kiengesztelődés érdekében végzett művészi-kulturális alkotómunka során szerzett. A cikk föltárja teremtés és rombolás összefüggését, illetve azt, hogy az alkotóművészetek miként válhatnak a kiengesztelődés és a megváltás lehetőségeivé az erőszak közepette darabokra szaggatott közösségekben. A természeti és a természetfölötti párhuzama segíti az alkotóerő és a kiengesztelődés szoros összefüggésének világos teológiai értelmezését. Ezen összefüggést a mai, világi békekutatás is megfigyeli és tárgyalja. Elmélete a valóság voltaképpeni természetének kutatására irányul, illetve az ember szerepének föltárására ezen természet meghatározásában és/vagy a hozzá alkalmazkodásban. Ehhez járul az emberek egymás közötti, illetve az érzékelhető világ és Isten közötti béke megteremtésére helyezett hangsúly, a nyílt összeütközés hiányként értelmezett békével szemben.

Daniel PASTIRČÁK

Művészi teremtőerő és keresztény lelkiesség

A lelkiesség és a művészi teremtőerő összefüggésének tanulmányozásakor eljuthatunk a művészi és a vallási ihlet közös forrásvidékéhez. E tekintetben két alapkérdés merül föl: miért éppen a művészet? Egyáltalán, létezik keresztény művészet? Ezek nyomán pedig újabb kérdések támadnak: mi a művészet szerepe az Egyházban? Avagy pontosan milyen kapcsolat áll fenn az Egyház és a művészetek között? Ha összevetjük az Egyház múltbéli és jelenlegi állapotát, azt látjuk, hogy voltak korok, amikor a korszak legkiválóbb művészete alakította az istentisztelet főbb elemeit. Az Egyház az építészettől a szobrászaton, a festészetten és a költészetten át a zenéig mindent liturgikus életének részévé tett. Napjaink Egyháza azonban többnyire nem ismeri föl, hogy küldetése van a kultúra területén. Pedig ott is jelen kellene lennie, hogy a valóságismeretünk bővítésére és az élet rejtelve iránti érzékenységünk mélyítésére tett minden eredeti erőfeszítésnek értelmet és támogatást nyújtson. Az Egyháznak olyan képe van a valóságról, amely jelentőséget adhatna a nem kereskedelmi jellegű művészeteknek és az esztétikának. Az Egyház ugyanis valóban alkalmas arra, hogy az ilyen művészet fejlődésének élére álljon, hiszen ebben az igazság és a szépség maradandó értelmet nyer az emberiség örök rendeltetésének összefüggésében.